

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Oikeustradenomi

Alena Mustafina

PERINTÖOIKEUS SUOMESSA JA VENÄJÄLLÄ

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

Alena Mustafina

Perintöoikeus Suomessa ja Venäjällä, 48 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Oikeustradenomi

Opinnäytetyö 2011

Ohjaaja: lehtori Raili Toikka

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ja verrata Suomen ja Venäjän perimyslainsäädäntöjä. Verrattiin yleisiä perintöön liittyviä asioita. Tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen. Tarkoituksena oli selvittää eroja ja sen perusteella osoittaa niiden vaikutus perinnön saamisessa.

Työn tuloksena selvisi, että maiden lakimääräiset perimysjärjestykset eroavat huomattavasti. Suomen perintökaaren mukaan ensimmäiseen parenteeliin kuuluvat perittävän lapset. Venäjän perintölain mukaan ensimmäiseen parenteeliin kuuluvat perittävän lapset, puoliso ja vanhemmat. Näin lainsäädännössä säädetty järjestys vaikuttaa merkittävästi lopputulokseen sen osan arvoa laskettaessa.

On huomattava, että Suomessa serkut eivät peri, sen sijaan Venäjän perimysjärjestyksen mukaan serkut ovat sijaisperillisinä kolmannessa perillisryhmässä.

Suomen lain mukaan puoliso perii laillisesti, kun ei ole rintaperillisiä. Laki suojaa lesken asema. Leskellä on tasinkoetuoikeus ja hallintaetuoikeus.

Maiden laissa eroavat oikeudet lakiosaan ja sen saamiseen. Suomen lain mukaan lakiosaan oikeutettuja ovat rintaperilliset, Venäjän lain mukaan lakiosan voivat saada perilliset vain silloin, kun he ovat työkyvyttömiä.

Lakeja tutkittaessa selvisi merkittävä ero perintöverotuksessa: Venäjällä perintö- ja lahjavero poistettiin vuonna 2006, Suomessa veroja maksetaan progressiivisella asteikolla, joka riippuu perinnön arvosta ja sukulaissuhteesta.

Tässä työssä käsiteltiin myös testamentin muotovaatimuksia. Työn lopussa on annettu pieni ohje ulkomaisen perinnön saamisessa, kuten perintö Suomesta ja perintö Venäjältä.

Opinnäytetyön avulla lukija voi saada perustiedot perimyksen liittyvistä asioista. Lukija voi tehdä myös pienimuotoista perintö- ja lahjaverosuunnittelua, sillä työssä on käytetty apuna teoriaosuuksiin liittyviä esimerkkejä.

Opinnäytetyön lähdeaineistona on käytetty kirjallisuutta, Internetiä, erityisesti Suomen säädöstietopankkia Finlexiä ja Venäjän Federation siviililainsäädäntöä.

Asiasanat: perintö, perimysjärjestys, perintöverotus.

ABSTRACT

Alena Mustafina

The law of inheritance in Finland and Russia, 48 pages

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Business Administration

Bachelor's Thesis 2011

Instructor: Lecturer Raili Toikka

The objective of this thesis was to study and compare Finnish and Russian laws of inheritance. Basic issues concerning inheritance were compared. The method of this thesis was qualitative. The purpose of this thesis was to show the differences and reveal their influence on the division of the inheritance.

The results revealed some differences existing in the order of intestate succession. According to Finnish law, children are in the first group of heirs. According to the Civil Code of Russia the first level of heirs includes children, spouses, and parents of the deceased. Thus, the sequence, which is taken into account in the division of inheritance, greatly affects the final result.

It is also noteworthy that in Finland, cousins cannot be legal heirs. In Russia the cousins are the heirs when they inherit by right of representation in the third group of heirs.

In Finland, the spouse may inherit directly by law only when there are no other direct heirs. The law protects the widow's position regarding right to common possessions and property.

There is also a difference between the countries regarding the lawful inheritance portion and its receipt. In Finland, direct heirs have rights to have the lawful share. In Russia the heirs have rights only if they are incapacitated.

In this study we found marked differences in the laws of inheritance taxation. In Russia, inheritance and gift tax were repealed in 2006. In Finland, the tax is set as a progressive form and depends on the size of the inheritance and the nature of the kinship.

There are also presented some requirements for writing a testament or will in this study. Found at the end of this work are some instructions to guide a foreigner in dealing with inheritance from Finland or Russia. The reader can get basic information on inheritance issues, and do inheritance and gift tax planning using examples found in this work.

Keywords: Inheritance, Gift Tax, Inheritance Tax, Order of Intestate Succession

SISÄLTÖ

Lyhenteet	
1 Johdanto	7
1.1 Aiheen valinta	7
1.2 Perimisen käsite ja historia	8
2 Perilliset	8
2.1 Perinnön saajat Suomessa	9
2.2 Perinnön saajat Venäjällä	9
3 Lakimääräinen perimysjärjestys	9
3.1 Suomen perintökaaren perimysjärjestys	10
3.2 Venäjän perintölain perimysjärjestys	11
3.2.1 Historia ja kehitys	11
3.2.2 Venäjän nykyajan perimysjärjestys	13
3.3 Perimysjärjestyksien vertailu	14
3.4 Lesken suoja Suomessa	17
4 Testamentti	19
4.1 Testamentti Suomessa	20
4.1.1 Tekijä	20
4.1.2 Muoto	20
4.1.3 Pätemättömyys	21
4.2 Testamentti Venäjällä	21
4.2.1 Muoto	21
4.2.2 Sisälllys	21
4.2.3 Testamentin salassa pito	22
4.2.4 Pätemättömyys	22
4.2.5 Muita laillisia todistajia	23
5 Lakiosa	23
5.1 Lakiosaan oikeutetut Suomessa	23
5.2 Lakiosaan oikeutetut Venäjällä	24
5.3 Lakiosan saaminen	25
6 Perintö- ja lahjaverot	26
6.1 Perintö- ja lahjaverot Suomessa	26
6.1.1 Perintö- ja lahjaveron kehitys	27
6.1.2 Perintöosuuden arvo	27
6.1.3 Hallintaoikeus	28
6.1.4 Puoliso- ja alaikäisyysvähennys	30
6.1.5 Perinnönsaajien veroluokat	31
6.1.6 Lahjan saajien veroluokat	33
6.2 Perintö- ja lahjaverot Venäjällä	35
6.2.1 Perintö- ja lahjaverot ennen muutosta	35
6.2.2 Nykyinen perintö- ja lahjaverot	36
6.2.3 Tuloverot lahjoituksesta	36
7 Perimyksen esteet	39
7.1 Perimyksen esteet Suomen PK:n mukaan	39
7.2 Perimyksen esteet VF SL:n mukaan	40
8 Ulkomainen perintö	40
8.1 Perintö Suomesta	41
8.2 Perintö Venäjältä	42
9 Päätelmät	43

Kaaviot.....	46
Taulukot.....	46
Lähteet.....	47

LYHENTEET

PK - Suomen perintökaari

VF SL – Venäjän Federaation siviililaki

VSFNT - Venäjän Sosialistisen Federatiivisen Neuvostotasavalta

MROT - vähimmäispalkka

VF TL – Venäjän Federaation työlaki

Art. - artikla

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen valinta

Käsitteenä perintö on tuttu ihmisille jo pitkään. Perintö- ja testamenttiasiat koskevat melkein jokaista. Monet ihmiset ajattelevat, että periminen on yksinkertaisesti perittävän omaisuuden saamista. Jotkut suhtautuvat asiaan niin, etteivät tee mitään. Tosielämässä asia ei ole niin yksinkertainen. Monia kysymyksiä ja jopa riitoja voi syntyä silloin, kun jäämistöä jaetaan. Niitä voitaisiin välttää ja riitojen syntyminen voitaisiin estää, jos ihmisillä olisi edes jonkinlainen käsitys perintöoikeudesta. Opinnäytetyön tavoitteena on kertoa yleisistä käsitteistä, jotka kuuluvat perintöoikeuteen.

Työn alussa käsitellään, kuka voi olla perillisenä. Periminen voi tapahtua lain mukaan ja testamentin kautta. Työssäni on selostettu Suomen ja Venäjän lainmukaiset perimysjärjestykset.

Oikeustoimi on toimenpide, jolla ihminen määrää oikeuksistaan. Näin testamentin avulla jokainen voi harkintansa mukaan päättää, miten hänen omaisuutensa jaetaan ja itse määrittellä perilliset. Sen seurauksena voi syntyä epäselvä ja riitainen tilanne. Lainsäädännössä on säännöksiä, miten menetellään tässä tapauksessa ja kenellä on oikeus lakiosaan.

Perinnön saamisessa on kysyttävä, minkälaista veroa täytyy maksaa. Verotus vaikuttaa merkittävästi perintö- ja testamenttiasioihin. Monille on vaikeaa ja ongelmallista selvittää tätä. Työssäni analysoidaan verokysymyksiä ja annetaan esimerkkejä sen ymmärtämiseen.

Ihmiset menevät naimisiin, liikkuvat, vaihtavat asuinpaikkaa ja työtä. Yksi Suomen naapureista on Venäjä. Nämä kaksi valtiota ovat ihan erilaiset. Voidaan olettaa, että maiden kansalaisilla on samoja oikeuksia perintöön. Kuitenkin jokaisessa maassa on omia historiallisia tekijöitä, jotka vaikuttavat lainsäädäntöön

ja perintöoikeuteen. Tässä työssäni vertaillaan näiden maiden lakia ja niiden vaikutusta perimiseen.

1.2 Perimisen käsite ja historia

Perintöoikeuden käsitteet ja käsitys perimisestä on muotoiltu jo Rooman oikeudessa. Lähes kaikki tämän osa-alan määritelmät ovat analogisia tai muinaisen Rooman termien käännöksiä, jotka lkuisen kaupungin asianajajat ovat hyväksyneet. Julianus on jo silloin sanonut: *Hereditas nihil aliud est, quam successio in universum jus quod defunctus habuerit* (Perintö ei ole mitään muuta, kuin siirtyvät yhteenlasketut oikeudet, joita kuollut on omistanut).

(Manannikov 2004, 15.)

Periminen tarkoittaa omaisuuden siirtymistä omistajan kuoleman vuoksi toisille henkilöille. Siten perillinen voi saada perintönä vain sen, mitä todella oli perittävän omaisuutta hänen kuolinhetkellään, muun muassa oikeuksia ja velvollisuuksia. (Novitskii 2011, 279.)

Perimisen perusteet on tunnettu jo pitkään ja ne ovat muuttumattomia: lain mukaan ja testamentin kautta. Perimisen perusteet eivät ole missään tapauksessa ristiriidassa keskenään. Periminen lain mukaan tapahtuu silloin, jos siitä ei muuteta testamentilla. (Novitskii 2011, 280.)

2 PERILLISET

Tässä kappaleessa käsitellään, ketkä voivat olla perillisinä.

Nemo est heres viventis (Ei kukaan voi olla elossa olevan perillisenä). Niin kauan kuin ihminen elää, hänellä ei voi olla joko laillisia perillisiä tai testamentin kautta perillisiä. (Manannikov 2004, 32.)

2.1 Perinnön saajat Suomessa

Suomen perintökaaren mukaan, joka on säädetty vuonna 1965 ja joka kumosi samannimisen vuoden 1734 lainkaaren, periä voi se, joka elää perittävän kuollessa. Kuitenkin periä voi myös ennen perittävän kuolinhetkeä siitetty lapsi, jos hän sittemmin syntyy elävänä. Ulkomaalaisella on Suomessa yhtäläinen oikeus perinnön saamiseen kuin Suomen kansalaisella. (PK 1965/40, 1 luku 1, 3 §.)

2.2 Perinnön saajat Venäjällä

Venäjän Federation siviililain (VF SL:n) 1116 artiklan (art.) mukaan periä voivat kansalaiset, jotka ovat elossa perittävän kuolinpäivänä. Kuitenkin periä voi myös ennen perittävän kuolinhetkeä siitetty lapsi, jos hän sittemmin syntyy elävänä.

Testamentin kautta voivat periä yhteisöt, jotka ovat voimassa perittävän kuolinpäivänä.

Testamentin kautta voidaan määritellä perilliseksi Venäjän Federaatio, Venäjän Federaation subjekteja, kuntia, ulkomaisia ja kansainvälisiä järjestöjä, ja perillisinä lain mukaan voivat olla Venäjän Federaatio, Venäjän federaation subjektit ja kunnalliset yksiköt 1151 artiklan mukaisesti. (VF SL 1116 art. 2 momentti.)

Perillisinä voi olla yksilöitä: Venäjän kansalaisia, ulkomaan kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä. Oikeuskelpoisuus periä alkaa syntymähetkestä. (VF SL 18 art.).

3 LAKIMÄÄRÄINEN PERIMYSJÄRJESTYS

Tässä kappaleessa tutkitaan ja vertaillaan eroja perintöoikeutta säätelevässä Suomen ja Venäjän lainsäädännössä. Ensiksi selvitetään lailliset perilliset ja niiden perimysjärjestys, josta riippuu, minkälaisella etusijalla perilliset ovat ja minkälaiseen jäämistön osaan heillä on oikeus.

Laissa on määrätty perimysjärjestys, jonka mukaan on säädetty, ketkä saavat perintöä. Perillisryhmillä on eri etusijajärjestys. Mikäli ensimmäisestä ryhmästä löytyy yksikin perillinen, hän saa koko omaisuuden. Jos yhtä läheisiä perillisiä on enemmän, he jakavat perinnön keskenään tasan. Jos joku heistä on kuollut ja sijaisperimysosoikeuden perusteella on sijaisperijöitä, joka haara saa yhtä suuren osan. Sijaisperimys tarkoittaa sitä, että kuolleen henkilön tilalle tulevat hänen rintaperillisensä. Jos samasta perillisryhmästä ei löydy ketään, seuraavan ryhmän perilliset ovat kaikki yhtäläillä oikeutettuja perintöön. (VF SL 1141 art.; Norri 2005, 63; Aarnio ym. 2000, 22 - 23.)

3.1 Suomen perintökaaren perimysjärjestys

Perillinen on henkilö, joka toisen henkilön, eli perittävän kuoltua saa tältä perinnön. Perintökaaren mukaan perintöoikeus on rajoitettu kolmanteen parenteeliin, niin sanottuun ryhmään. Tämä tarkoittaa sitä, että sukulaiset on jaettu sukulaisuuden etäisyyden mukaan parenteeteiksi. (Norri 2005, 63,74,76.)

Perimysjärjestys jakautuu Suomessa seuraavasti:

1. Rintaperilliset (ja ottolapset), sijaisperimysosoikeuden mukaan lapsien jälkeläiset.

Jos perittävä oli naimisissa eikä häneltä ole jäänyt rintaperillistä, menee jäämistö eloonjääneelle puolisolle.

2. Vanhemmat. Sijaisperimysosoikeuden mukaan sijaisperijöinä ovat perittävän sisarukset ja heidän jälkeläisensä.

3. Isovanhemmat. Sijaisperijöinä ovat perittävän sedät, tädit ja enot. Heidän jälkeensä ei enää ole sijaisperimysosoikeutta.

Jollei perillistä ole, menee perintö valtiolle. (Norri 2005, 63,74,76.)

3.2 Venäjän perintölain perimysjärjestys

Tässä kappaleessa käsitellään Venäjän perimysjärjestys, joka on laajempi kuin Suomessa.

3.2.1 Historia ja kehitys

Perintöoikeus Venäjällä on käynyt läpi useita kehityksen vaiheita. Ei voi sanoa, että suhtautuminen perimiseen on ollut yksinkertaista. Ennen vuoden 1917 Lokakuun vallankumousta oikeus perimiseen Venäjällä oli melkein samalla tavalla muotoiltu kuin muinaisessa Roomassa. Samoin kuin Roomassa, vaimolla ei ollut oikeutta periä. Miehellä oli kuitenkin oikeus hallita kuollen vaimon omaisuutta, mutta tämä ei tarkoittanut sitä, että hän perii vaimonsa.

Venäjän historian ensimmäisessä vaiheessa perintöoikeuden primitiivisenä perusteena oli se, että periä voivat vain perittävän perheenjäsenet. Perittävä ei voinut määritellä testamentin kautta jotakuta toista osapuolta. Tapauksissa, jolloin ei ollut perhettä, perintö meni viranomaisen edustajalle. Eli voi sanoa, että periminen tapahtui vain lain mukaan.

Venäjän historian seuraavassa vaiheessa tulee mahdollisuus määritellä perillisiä, jos perittävällä ei ollut rintaperillisiä ja sivuperillisiä. Myös perillisten ryhmä laajentui lain mukaan, kun lähisukulaisilla ja myös kaukaisille sukulaisille tuli mahdollisuus olla perillisinä.

Kolmannessa perintöoikeuden historian vaiheessa eli Venäjän keisarikunnan aikana perittävällä oli oikeus testamentin kautta testamentata melkein kaikki omaisuus, paitsi ei sukuomaisuus (esimerkiksi sukutila). Perillismäärä ulottui äärettömyyteen.

Kuten sanottua, puoliset eivät perineet toisiaan. Heillä oli oikeus vain hallita jäämistöä. Tämä puolisoitten asema korjattiin vähitellen. Lopuksi Pietari I ja hänen vaimonsa allekirjoittivat asetukset vuonna 1714, 1716 ja Pietarin I:n kuoleman jälkeen vuonna 1725. Näiden asetusten ja uudistusten seurauksena oli, että puoliset saivat oikeus olla perillisinä ja alkoivat kuulua ensimmäiseen perillisryhmään lain mukaan. (Manannikov 2004, 129 – 140.)

Bolševikit, jotka saivat vallan vuonna 1917, yrittivät poistaa kokonaan oikeuden perintöön. Tämä tilanne kesti noin viisi vuotta.

31 lokakuuta 1922 hyväksyttiin VSFNT:n siviililain käyttöönotosta VSFNT:n laki, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 1923. Yhteiskunnan tavoitteena oli jakaa omaisuus sillä tavalla, että jokainen saisi yhtä paljon. Valtion oikeudet olivat etusijalla verrattuna kansalaisten perimyoikeuteen. Perillinen ei voinut saada perintöä kokonaisuudessaan. VSFNT Siviililain mukaan sallittu perinnön määrä ei voinut ylittää 10 000 kultaruplaa. Ylimenevä osuus meni valtiolle.

(Manannikov 2004, 9 - 11.)

Neuvostoliiton aikana vuoden 1964 VSFNT:n siviililain mukaan oli vain kaksi perillisryhmää. Jollei perillistä ollut, perintö meni valtiolle.

1990-luvulla maassa on tapahtunut demokraattisia uudistuksia. Itse asiassa VSFNT:n SL:n 532 artiklan mukaan lainmukainen perimysjärjestys on ollut paljon suppeampi kuin kehittyneiden maiden laissa. Tämä asetus ei täysin noudata niitä omaisuussuhteiden muutoksia, jotka ovat tapahtuneet radikaalin rakennuudistuksen yhteydessä Venäjän Federaation talousjärjestelmässä. (Manannikov 2004, 130 - 133.)

Toukokuussa 2001 hyväksyttiin liittovaltion laki, jonka mukaan lisättiin vielä kaksi perillisryhmää. Lisättiin myös sijaisperijöitä. Toukokuusta 2001 maaliskuuhun 2002 sijaisperimyoikeuden mukaan perivät perittävän lastenlapset ja heidän lapsensa, perittävän sisaruksien lapset, perittävän vanhemman sisaruksien lapset. (Manannikov 2004, 130 - 133.)

3.2.2 Venäjän nykyajan perimysjärjestys

Perimysjärjestys Venäjällä VF SL:n 1.3.2002 mukaan jakautuu seuraavasti:

1. Lapset, puoliso ja perittävän vanhemmat. Sijaisperijöinä ovat lapsenlapset ja heidän jälkeläisensä.
2. Sisarukset (täydet sisarukset ja sisaruspuolet), isovanhemmat sekä isän että äidin puolelta. Sijaisperijöinä ovat sisaruksien lapset.
3. Perittävän vanhemman täydet sisarukset ja sisaruspuolet (sedät ja tädit). Serkukset ovat sijaisperijöinä.
4. Isovanhemman vanhemmat.
5. Sisaruksien lastenlapset ja isovanhemman sisarukset.
6. Edellisen (5) perillisryhmän lapset ja serkuksien lapset.
7. Poika- ja tytärpuolet, isä- ja äitipuoli.
8. Kansalaiset, jotka kuuluvat perillisryhmään 2 - 7 ja ovat työkyvyttömiä, mutta eivät kuulu ryhmään, jolla on oikeus perinnön saamiseen, perivät tämän ryhmän kanssa, jos he ovat olleet vähintään vuoden ennen perittävän kuolemaa riippuvaisia hänestä (huollettavia) katsomatta siihen, elivätkö he perittävän kanssa vai eivät.

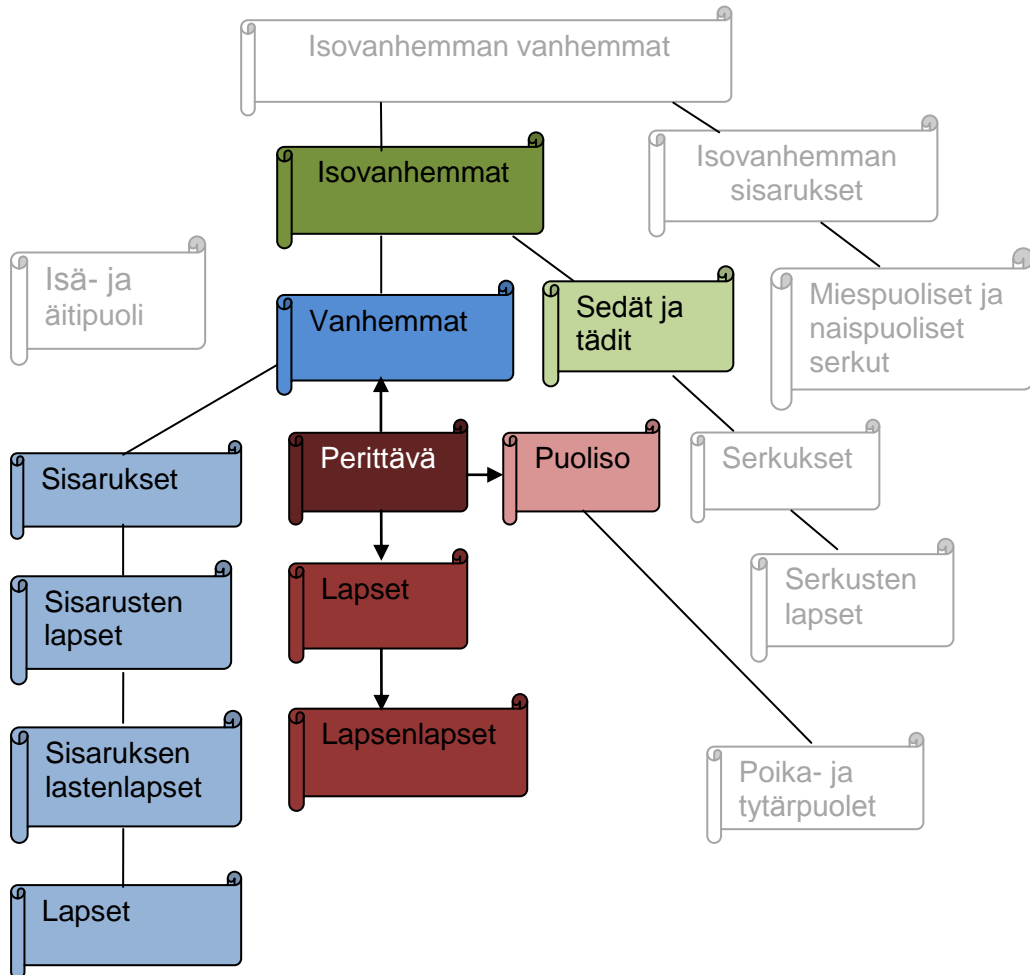
Muilla työkyvyttömillä kansalaisilla, jotka eivät kuulu perillisryhmään 1 - 7 on oikeus perintöön vain silloin, jos he ovat olleet vähintään vuoden ennen perittävän kuolema riippuvaisia hänestä ja elivät perittävän kanssa. Nämä perilliset jakavat jäämistön keskenään tasan muiden laillisten perillisten kanssa.

(VF SL 1142 - 1145, 1148 art.)

Huollettavana oleminen on työkyvyttömien perheenjäsenten täysi riippuvuus vainajasta tai tilanne, jolloin he ovat vastaanottaneet apua häneltä, mikä oli heidän pysyvänä ja ainoana elinkeinonaan, sekä tarpeiden hoitaminen asumisessa, elintarvikkeiden ja vaatteiden maksamisessa sekä terveydenhuollossa (VF TL 179 art.). Näin kokonaiskustannukset tällaiseen huoltoon eivät voi olla vähemmän kuin kaksi lainmukaista vähimmäispalkkaa (MROT - vähimmäispalkka on 4611 ruplaa vuodesta 1.6.2011). (VF SL 602 art. momentti 2.)

3.3 Perimysjärjestyksien vertailu

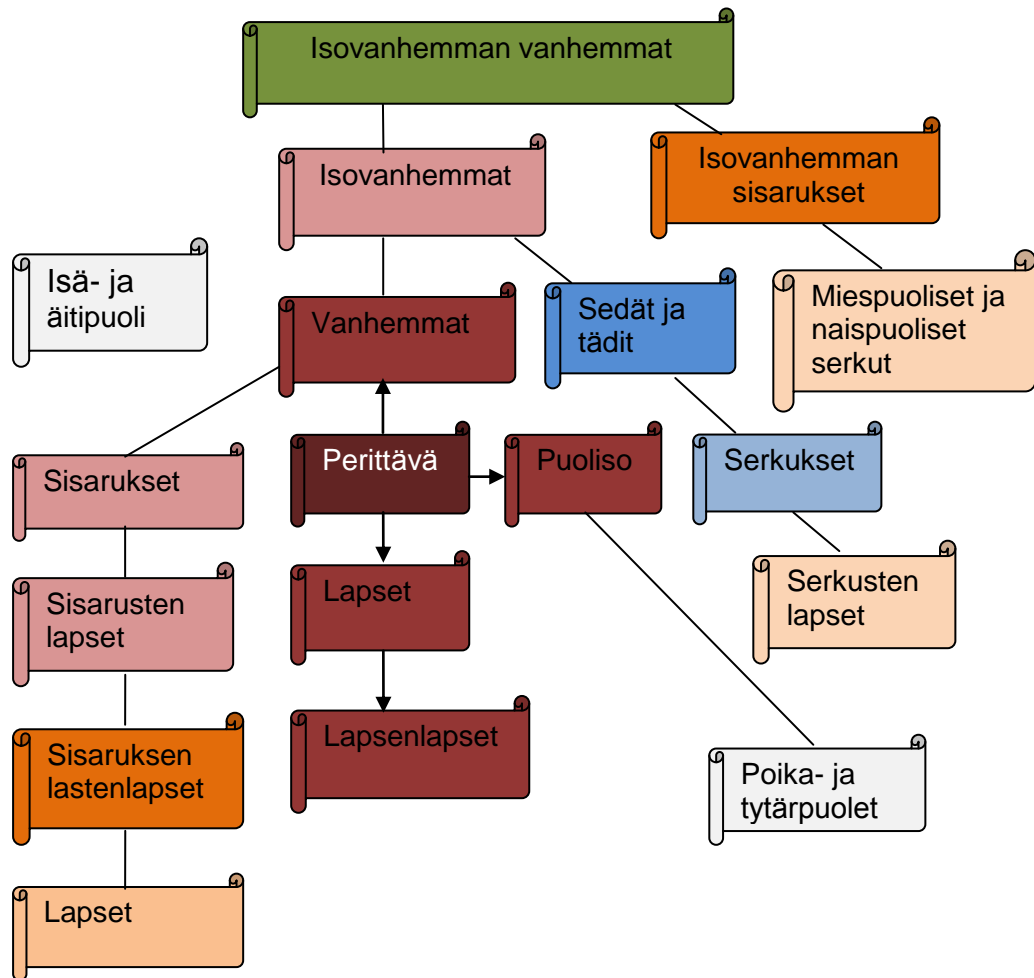
Tässä kappaleessa vertaillaan lakimääräisiä Suomen ja Venäjän perimysjärjestyksiä esimerkkien avulla. Kaavioiden 1 ja 2 avulla näytetään oikeudellisia perillisiä etusijajärjestyksen mukaan.



Kaavio 1. Lakimääräinen perimysjärjestys Suomessa.

■ - 1. parenteeli, ■ - puoliso, ■ - 2. parenteeli, ■ - 3. parenteeli
□ - lailliset perilliset Venäjällä

Perillisten määrä Suomessa on suppeampi kuin Venäjällä. Venäjällä myös kaukaisilla sukulaisilla on oikeus perimiseen lain mukaan. Näitä ovat serkukset ja serkun lapset, miespuoliset ja naispuoliset serkut, isovanhemman sisarukset ja vanhemmat. Perittävän vanhempipuolet ja lapsipuolet myös voivat periä.



Kaavio 2. Lakimääräinen perimysjärjestys Venäjällä.

■ - 1. parenteeli, ■ - 2. parenteeli, ■ - 3. parenteeli, ■ - 4. parenteeli
 ■ - 5. parenteeli, ■ - 6. parenteeli, ■ - 7. parenteeli

Toisin kuin Suomessa, Venäjällä lapset, puoliso ja vanhemmat kuuluvat ensimmäiseen parenteeliin, jolloin sijaisperimisoikeus on lapsilla ja heidän jälkeläisillään.

Esimerkki 1

Perittävällä A on puoliso B, kaksi lasta C ja D. Avio-oikeudenalaiset nettoomaisuudet A:n kuolinhetkellä ovat: A:lla 120 000 euroa, B:llä 70 000 euroa.

Suomen lain mukaan:

Avio-oikeuden perusteella A:lta B:lle tasinkona on 25 000 euroa, perintönä A:lta C:lle on 47 500 euroa ja D:lle on 47 500 euroa.

Suomen lain mukaan lesken tasinkoetuoikeudesta on kirjoitettu erikseen luvussa 3.4.

Venäjän lain mukaan:

Venäjällä leskellä ei ole etuoikeutta tasinkoon. Vaimo ja lapset kuuluvat samaan ensimmäiseen perillisryhmään, eli A:n jäämistö jaetaan kolmeen osaan, toisin sanoen vaimo B ja lapset C ja D saavat samansuuruisen osan, joka on 40 000 euroa.

Tämä esimerkki osoittaa, että puolison oikeudet Venäjällä otetaan huomioon enemmän kuin Suomessa. Suomen lain mukaan puoliso saa vain avio-oikeuden osan.

Jos perittävällä on vielä vanhemmat E ja F, Venäjän lain mukaan jäämistö 120 000 euroa jaetaan viiteen osaan: lapset C ja D, puoliso B, vanhemmat E ja F saavat samansuuruisen perinnön eli 24 000 euroa.

Esimerkki 2

Perittävällä A on isä B, sisar C ja kuollut veli D, jolla on kaksi lasta E ja F. Jäämistön arvo on 80 000 euroa.

Suomen lain mukaan:

Perintö jakautuu niin, että isä B saa puolet eli 40 000 euroa. Kun äiti on kuollut, menee hänen osuudestaan puolet elossa olevalle sisarelle C, siis 20 000 euroa. Kuolleen veljen D osuus menee hänen lapsilleen E ja F, jotka siis perivät kumpikin 1/8 setänsä omaisuudesta eli 10 000 euroa.

Venäjän lain mukaan:

Koko perinnön 80 000 euroa saa isä B, koska hän kuuluu ensimmäiseen perinteeliin, jolloin sijaisperimisoikeus on vain perittävän lapsenlapsilla ja heidän jälkeläisillään.

Esimerkki 3

Perittävällä A on veli B ja kaksi sisarpuolta C ja D. Jäämistön arvo on 60 000 euroa.

Suomen lain mukaan:

Perittävän äiti olisi perinyt puolet, joten hänen lapsensa eli perittävän veli B saa hänen kauttaan puolet eli 30 000 euroa. Perittävän isä olisi perinyt toisen puolen 30 000 euroa, joten hänen kolme lastaan B, C ja D perivät kukin kolmanneksen tästä eli 10 000 euroa. Veli B saa näin 40 000 euroa (30 000+10 000) ja sisarpuolet C ja D kumpikin 10 000 euroa.

Venäjän lain mukaan:

Veli ja sisarpuolet kuuluvat yhdessä toiseen perillisryhmään ja jakavat perinnön 60 000 euroa keskenään tasan, kukin saa näin 20 000 euroa.

3.4 Lesken suoja Suomessa

Jos vertaa Venäjän ja Suomen lakeja, Suomen lainsäädännössä kuolleen puoliso voi periä laillisesti vain silloin, kun ei ole rintaperillisiä. Sitä vastoin Venäjän lainsäädännön mukaan puoliso on perimysjärjestyksen ensimmäisessä perillisryhmässä. Laki suojaa lesken asemaa ja turvaa sen, että leski voi hallita jäämistöä, jollei rintaperillisen tai perittävän testamentista muuta johdu.

Lesken suojasäännöksiä on kaksi: lesken tasinkoetuoikeus ja lesken hallintaoikeus (Puronen 2008, 77).

Huolimatta rintaperillisen jakovaatimuksesta ja testamentin saajan oikeudesta leskellä on oikeus pitää jakamattomana hallinnassaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetty jäämistö ja tavanmukainen asuinraitimisto tai muu jäämistöön kuuluva asunto, ellei hänellä itsellään ole soveliaista asuntoa.

(PK 1965/40, 3 luku 1 a §.)

Ennen perinnönjakoa laaditaan ositus. Ositusta laskettaessa otetaan huomioon aviovarallisuussuhde ja määritellään perittävän osuus avio-oikeuden alaisesta omaisuudesta sekä avio-oikeudesta vapaa omaisuus. Tarvittaessa maksetaan tasinkoa (Oikeusministeriö 2005).

Jos tasinkoa on otettava lesken puolesta, hän voi ilmoittaa perittävän rintaperilliselle, että ei anna tasinkoa, mutta hänen kuoltuaan tämä osa palautetaan ensiksi kuolleen rintaperillisille (Oikeusministeriö 2005).

Tapauksissa, jolloin ei ole rintaperillisiä ja leski perii, hänen kuoltuaan voi osa tästä omaisuudesta palautua takaisin ensiksi kuolleen sukuun (Oikeusministeriö 2005).

Esimerkki 4

Perittävällä A on puoliso B, kaksi lasta C ja D. Avio-oikeudenalainen netto-omaisuus A:n kuolinhetkellä on: A:lla 20 000 euroa, B:lla 100 000 euroa.

Tässä tapauksessa tasinkoa on otettava lesken B puolesta. Leski voi hallita sen osan 40 000 euroa, mutta kuitenkin lesken kuoltua tämä tasinko jaetaan lasten kesken.

Esimerkki 5

Kallen perheessä on kolmenlaisia lapsia. Liisa on aikaisemmasta avoliitosta ja lapsen isyys on aikanaan vahvistettu. Aapo ja Anne ovat puolison Marin kanssa yhteisiä lapsia ja Janne vaimon aikaisemmasta avioliitosta. Kallen kuollessa häneltä jäävä perintö menee yhtä suurin osuuksin Liisalle, Aapolle ja Annelle.

Jos edellisen esimerkin mukaisessa Kallen perheessä avio-oikeuden alainen omaisuuden säästö on 100 000 euroa ja vaimo Mari omistaa siitä 20 000 euroa, hän saa osituksessa tasinkoa 30 000 euroa. Tasinkona saatuun omaisuuteen on leskellä täysi omistusoikeus. Kallelta jää perinnöksi osituksen jälkeen 50 000 euron suuruinen perintö, jonka jakavat hänen kolme lastaan Liisa, Aapo ja Anne. Marin kuoltua hänen omaisuutensa, johon kuuluu tasinkona saatu omaisuus, jaetaan hänen kolmen lapsensa Aapon, Annen ja Jannen kesken.

Esimerkki 6

Aviopari on lapseton, mutta miehellä on aikaisemmasta avioliitosta lapsi. Avio-oikeudenalainen netto-omaisuus vaimon kuolinhetkellä on: vaimolla 20 000 euroa, miehellä 100 000 euroa. Koska tässä tapauksessa ei ole rintaperillisiä, mies perii vaimon 20 000 euroa. Miehen kuoltua jäämistöä jaetaan kahteen osaan.

Vaimon omaisuus on karttunut ja hän saa osituksessa tasinkoa 40 000 euroa. Hänen osansa 60 000 euroa perivät hänen toiseen parenteeliin kuuluvat sukulaisensa.

Miehen osuus 60 000 euroa menee hänen sukulaisilleen: I, II ja III parenteeliin. Tässä esimerkissä miehellä oli lapsi, joka perii hänet.

4 TESTAMENTTI

Käsite on tullut meille antiikin Roomasta. Kansalaisen velvollisuutena oli ilmaista viimeinen toivo (*testamentum* - viimeinen tahto ja testamentti) ennen siirtymistä toiseen maailmaan. Testamentti on yksipuolinen sopimus, eli se ilmaisee vain testamentin tekijän tahtoa. *Voluntas testatoris pro lege habetur* (Testamentin tekijän tahto on laki). (Manannikov 2004, 72.)

Kuoleman jälkeen henkilön omaisuus jaetaan lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan. Testamentilla voi vaikuttaa siihen, miten hänen omaisuutensa jae-

taan. Testamentti on määrämuotoinen oikeustoimi. Mikäli muotomääräyksiä ei noudateta, on mahdollista, että testamentti julistetaan pätemättömäksi. (Aarnio ym. 2000, 49.)

4.1 Testamentti Suomessa

Tässä kappaleessa käsitellään testamentin muotovaatimuksia Suomessa.

4.1.1 Tekijä

Suomen PK:n mukaan testamentin voi tehdä yleensä vasta täysi-ikäisenä. Testamentin saa tehdä alaikäinenkin, jos hän on tai on ollut naimisissa. 15-vuotias henkilö saa kuitenkin tehdä testamentin omaisuudesta, jonka on työllään ansainnut. (Norri 2005, 86.)

4.1.2 Muoto

Testamentti on tehtävä kirjallisesti kahden todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä. Heidän tulee tietää, että asiakirja on testamentti. Testamentin tekijän ei kuitenkaan tarvitse kertoa todistajille testamentin tarkempaa sisältöä. Siinä on testamentin tekijän omakätinen allekirjoitus ja todistajien allekirjoitukset. Yleensä todistajat merkitsevät todistukseensa vielä, että testamentin tekijä on ollut ”terveessä ja täydessä ymmärryksessä”. (Koponen 2009, 34; Norri 2005, 116 – 117.)

Testamentin todistajien on oltava 15 vuotta täyttäneitä ja oikeustoimikelpoisina. Todistajina ei voi olla testamentin tekijän puoliso, lapset, vanhemmat, veljet ja sisaret puolisoineen, testamentin tekijän ottovanhemmat ja ottolapset. Testamentissa ei saa olla määräystä todistajan eikä hänen puolisonsa, sukulaistensa tai näiden puolison hyväksi eli todistajien tulee olla esteettömiä. (Norri 2005, 108 – 110.)

4.1.3 Pätemättömyys

Testamentti voidaan moitteen johdosta julistaa pätemättömäksi, jos muotomääräyksiä ei noudateta, sen tekemiseen on vaikuttanut mielisairaus tai testamentin tekijän muu sieluntoiminnan häiriö tai jos testamentin tekijä on pakotettu tekemään testamentti. (Suomen asianajajaliitto 2008.)

4.2 Testamentti Venäjällä

Tässä kappaleessa käsitellään testamentin muotovaatimuksia Venäjällä.

4.2.1 Muoto

On huomattava, että testamentti tulee voimaan vasta testamentin tekijän kuoleman jälkeen. On tärkeää välttää mahdollisia kiistoja viimeisen tahdon tulkinnaissa. Sen takia laissa on säädetty testamentin määrämuotoa koskevat vaatimukset.

Pääsääntöisesti Venäjällä testamentti tehdään kirjallisesti, testamentin tekijän omakätisesti allekirjoittamana ja julkisen notaarin todistamana (VF SL 1124 art.). Muuten se on mitätöitävä. Yksinkertainen kirjallinen muoto on sallittava vain poikkeustapauksissa, joista on säädetty erityissäännöksissä (VF SL 1129 art.).

Testamentin vahvistaa notaari merkitsemällä todistuksen asiakirjaan (Aleksiev ym. 2011, 399).

4.2.2 Sisällys

Testamentin tulee sisältää tarkat tiedot. Pakollisiin tietoihin kuuluvat testamentin tekijän henkilötiedot (sukunimi, nimi, isännimi, asuinpaikka ja passin tiedot), to-

distuksen päivämäärä ja paikka, notaarin (tai testamentin todistajan) tunnistetiedot (lukuun ottamatta suljettua tai poikkeusoloissa tehtyä testamenttia), selvä testamentin määräys, joka ilmaisee testamentin tekijän viimeisen tahdon. Jos vähintään yksi mainituista tiedoista puuttuu, on epätodennäköistä, että tällaista asiakirjaa voidaan pitää testamenttina. Sen lisäksi notaarin on selvitettävä testamentin tekijälle, että laillisilla perillisillä on oikeus lakiosaan. Notaarin on tästä tehtävä merkintä testamenttiin. (Manannikov 2004, 81 – 83.)

4.2.3 Testamentin salassa pito

Notaarilla, kääntäjällä ja toimeenpanijalla sekä todistajilla ei ole oikeutta ilmaista testamentin sisältöä. Jos joku heistä rikkoo lain vaatimusta, testamentin tekijällä on oikeus vaatia korvausta henkisestä kärsimyksestä, joka on aiheuttanut testamentin henkilökohtaisten salaisuuksien ilmaisemisesta ja yksityisyyden loukkaamisesta. (VF SL 1123 art.; Alekseev ym. 2011, 398.)

4.2.4 Pätemättömyys

Tapauksissa, joista on säädetty laissa, todistajien on oltava läsnä. Jos he eivät huolimatta tämän lain vaatimuksia ole läsnä, testamentin toimeksiannon menettely ei täyty. Tässä tapauksessa testamentti mitätöidään. (Manannikov 2004, 81, 98 – 100.)

Testamentti on mitätöitävä (eli tuomioistuin voi julistaa pätemättömäksi), jos testamentin allekirjoittajana tai todistajana on toiminut notaari tai henkilö, jonka hyväksi testamentti on laadittu, tällaisen henkilön puoliso, hänen lapsensa ja vanhempansa, kansalaiset, jotka eivät ole täysin oikeustoimikelpoisia, lukutaidottomat sekä vammaiset, jotka eivät ole nimenomaisesti täydessä ymmärryksessä. (Manannikov 2004, 81, 98 – 100.)

4.2.5 Muita laillisia todistajia

Testamenttia pidetään notaaritodistettuna myös seuraavissa tapauksissa:

1. Sairaaloiden ja muiden hoitolaitosten ylilääkärit tai heidän sijaisensa voivat todistaa testamentin, jonka ovat laatineet kyseissä laitoksissa hoidettavana olevat kansalaiset.
2. Venäjän Federaation lipun alla purjehtivien alusten kapteenit voivat todistaa merellä näissä aluksissa olevien kansalaisten testamentin.
3. Etsintäretkien ja tutkimusmatkojen johtajat voivat todistaa matkan osanottajan tekemän testamentin.
4. Sotilasyksiköiden päälliköt voivat todistaa testamentin, jos asemapaikassa ei ole julkista notaaria.
5. Vankilan johtajat voivat todistaa vankiloissa olevien henkilöiden testamentin.

Näissä tapauksissa on välttämätöntä, että tällaisen testamentin allekirjoitustilaisuudessa on läsnä todistaja, jonka on myös allekirjoitettava se.

(VF SL 1127 art ; Alekseev ym. 2011, 400.)

5 LAKIOSA

Tässä kappaleessa käsitellään, kenellä on oikeus lakiosaan Suomen ja Venäjän lain mukaan.

5.1 Lakiosaan oikeutetut Suomessa

Vaikka perittävä voi määrätä lähes vapaasti omasta varallisuudestaan, perintökaaren mukaan jokaisella rintaperillisellä, eli lapsilla sekä ottolapsella ja heidän jälkeläisillään on oikeus lakiosaan (1. perillisryhmä). Lakiosan suuruus on puolet perintöosuudesta, jonka rintaperillinen ilman testamenttia olisi saanut lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan. (PK 1965/40, 7 luku 1§.) Lakiosaperillisen on vaadittava lakiosaansa kuuden kuukauden kuluessa, kun hän on saa-

nut tiedon lakiosaoikeuttaan loukkaavasta testamentista. (Norri 2005, 324 – 325.) Vaatimus esitetään testamentinsaajalle. Rintaperillinen voi vapaasti päättää siitä, mitkä ennakkoluovutukset hän vaatii jäämistöön lisättäviksi. Lakiosaa laskettaessa voi ottaa huomioon perittävän antamat ennakkoperinnöt, tai mistä muusta laillisesta syystä on jäävä osattomaksi perinnöstä. (PK 1965/40, 7 luku 3§.) Ennakkoperintö tarkoittaa huomattavaa lahjaa, jonka perittävä eläessään lahjoittaa perilliselleen. Ennakkoperintöä vähennettäessä otetaan laskuun omaisuuden se arvo, mikä sillä vastaanotettaessa oli. (PK 1965/40, 6 luku 5 §.)

Esimerkki 7

Jos perittäväällä on esimerkiksi kaksi lasta ja jäämistön arvo on 200 000 euroa, normaali perintöosuus kummallekin lapselle on 100 000 euroa. Jos perittävä olisi esimerkin mukaisessa tapauksessa testamentannut koko omaisuutensa sivulliselle, on kummallakin rintaperillisellä testamentista huolimatta oikeus 50 000 euron arvoiseen lakiosaan eli puoleen normaalista perintöosuudesta.

5.2 Lakiosaan oikeutetut Venäjällä

Oikeus lakiosaan on alaikäisillä tai työkyvyttömillä perittävän lapsilla, hänen työkyvyttömällä puolisoilla ja vanhemmilla, 8. perillisryhmän työkyvyttömillä perillisillä. Suomeen verrattuna Venäjällä lain mukaan perillisiä suojataan vain silloin, jos he ovat työkyvyttömiä. Lakiosan suuruus on sama kuin Suomessa eli puolet perinnön osuudesta, joka tulisi lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan. (VF SL 1149 art.) Ennen 1. maaliskuuta 2002 lakiosan määrä oli 2/3 osuudesta (Pravanet.ru 2005 - 2010).

5.3 Lakiosan saaminen

Lakiosaa laskettaessa on otettava huomioon koko jäämistö, mukaan lukien tavanomainen kodin irtaimisto riippumatta siitä, onko joku perillisistä elänyt perittävän kanssa vai ei.

Jos lakiosa voidaan erottaa omaisuudesta, joka on jäänyt testamentissa ilmoittamatta, lakiosaperillinen saa oikeutettujen osuudesta puolet. Jos se on mahdottomasta, testamentti pidetään osittain pätemättömänä, ja osuus erotetaan testamentin mukaan perittävästä omaisuudesta. (VF SL 1149 art. 2 momentti.)

Lakiosaan lasketaan kaikki, mitä lakiosaperillinen on saanut perinnöstä jollain muulla perusteella, mukaan lukien hänen hyväkseen tehty legaatti sekä saatujen tavanomaisen kodin sisustuksen ja laitteiden arvo. (VF SL 1149 art.; Manannikov 2004, 181 – 182.)

Erityissäädöksen eli legatitin saajan oikeus on määritetty etuuskohtaisesti. Legaatiksi katsotaan jokainen sellainen testamenttimääräys, jolla annetaan saajalle tietty esine omistusoikeuksin, arvomäärä taikka omaisuutta omistusoikeutta vähäisemmin oikeuksin. (Aarnio ym. 2000, 54 – 55.)

Jos lakiosaa laskettaessa tulee mahdottomaksi luovuttaa testamentin perilliselle sitä omaisuutta, jota lakiosaperillinen ei käyttänyt perittävän elinaikana, ja päinvastoin testamentin perillinen on käyttänyt asumiseen (talo, muu asunto, kesämökki, jne.) tai käyttänyt peruselinkeinossa (työkalut, luova työpaja ja vastaavat), tuomioistuin ottaen huomioon lakiosaperillisen omaisuuden voi vähentää lakiosuuden määrää tai jopa kumota sen vastaanottamisen. (VF SL 1149 art. 4 momentti.)

Esimerkki 8

Testamentin mukaan puoliso ja lapset perivät talon ja perittävän vanhemmat ovat lakiosaperillisinä, mutta heillä on kunnan eläke ja oma asunto. Perittävällä ei ole muuta omaisuutta, josta voisi erottaa lakiosan. Tässä tapauksessa tuomioistuin voi päättää kieltäytyä vanhemman lakiosan myöntämisessä.

(Pravanet.ru 2005 - 2010.)

Lakiosaperilliset menettävät lakiosan oikeuden, jos heitä julistetaan kelvottomiksi perillisiksi (VF SL 1117 art. 4 momentti).

6 PERINTÖ- JA LAHJAVEROT

Tässä kappaleessa käsitellään Suomen ja Venäjän perintö- ja lahjaverot.

6.1 Perintö- ja lahjaverot Suomessa

Jos perittävä tai perinnön- tai testamentinsaaja asui kuolinhetkellä Suomessa, saadusta perinnön omaisuudesta on maksettava perintöveroa (Verohallinto 2011).

Perintöveroa maksetaan, jos perintöosuus ylittää 20 000 euroa. Perintöveroa maksavat perilliset ja testamentinsaajat henkilökohtaisesti saadusta osasta. Veron määrätään progressiivisen veroasteikon mukaan. Veron määrää riippuu perinnön suuruudesta ja perittävän ja perinnönsaajan välisestä sukulaisuussuhteesta. Veroluokkia on kaksi. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat maksavat pienempää veroa kuin toiseen veroluokkaan kuuluvat.

(Valtiovarainministeriö 2011.)

Ennakkoperinnöstä maksetaan lahjaveroa samalla tavalla kuin lahjasta, koska ennakkoperintö on luonteeltaan lahja. Suomessa voidaan lahjoittaa verova-

paasti alle 4 000 euron suuruinen lahja. Mikäli tämän määrän raja ylittyy kolmen vuoden aikana samalta antajalta, määrätään lahjavero lahjansaajalle lahjojen yhteenlasketun määrän perusteella. Lahjasta tehdään lahjaveroilmoitus vero-toimistoon kolmen kuukauden kuluessa saantipäivästä. (Puronen 2008, 71 - 72)

6.1.1 Perintö- ja lahjaveron kehitys

Perintöverotusta kevennettiin 1.1.2008 alkaen.

Perintö- ja lahjaverolaki on muuttunut seuraavaksi:

- Verotettavan perintöosuuden alaraja on korotettu 3 400 eurosta 20 000 euroon.
- Perintöverotuksessa tehtävä puoliso vähennys on korotettu 6 800 eurosta 60.000 euroon ja alaikäisyys vähennys 3 400 eurosta 40 000 euroon.
- Lahjaverolle on säädetty erillinen asteikko ja pienimmän verotettavan lahjan määrää on korotettu 3 400 eurosta 4 000 euroon.
- Kolmas veroluokka on poistettu kokonaan. (Asianajajaliitto 2011.)

6.1.2 Perintöosuuden arvo

Verotettavan perintöosuuden suuruus määräytyy perukirjan ja testamentin perusteella. Jos omaisuutta on jaettava tai myytävä, arvon määrittämisessä hyväksi käytetään vastaavanlaisen omaisuuden kauppahintoja. Jos tietyistä omaisuudesta on määrätty testamentilla, määräytyy testamentinsaajan perintövero juuri kyseisen omaisuuden käyvän arvon perusteella. (Puronen 2008, 95.)

Perintöosuutta laskettaessa otetaan huomioon ennakoperinnön määrä. Se on tärkeä sekä perinnönjaossa että perintöverotuksen toimituksessa. Jos ennakoperinnöstä on maksettu lahjaveron, sen määrä vähennetään perintöverosta. Lahjasta ei tarvitse maksaa kaksinkertaista veroa, mutta lahjan määrä voi vaikuttaa perintöverotuksen progressioon. (Puronen 2008, 72.)

Kuolinpesän arvoa laskettaessa otetaan huomioon, jos vainaja oli naimisissa, vainajan ja lesken varat ja velat sekä puolisoiden yhteiset varat ja velat. Ennen perinnönjakoa maksetaan pesän velat ja toimitetaan ositus silloin, kun ei ole tehty avioehtosopimusta, joka sulkee avio-oikeuden täysin pois.

(Koponen 2009, 180 - 181, 183; Puronen 2008, 15.)

Omaisuuuden arvosta voidaan vähentää velkojen lisäksi haudauksesta ja perunkirjoituksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Vähennyskelpoisia velkoja ovat myös asunto-, osamaksu- ja luottokorttivelka, vainajan elinaikaan kohdistuva verovelka, vesi-, sähkö- ja puhelinlaskut, maksamattomat sairauskulut. Perittävän tavanomainen koti-irtaimisto on verovapaata 4 000 euroon asti. (Puronen 2008, 51 – 65.)

6.1.3 Hallintaoikeus

Jos testamentilla on määrätty omaisuuden hallinnasta (hallintaoikeustestamentti) tai leski vetoaa oikeuteensa pitää kotina käytetty asunto hallinnassaan, vähennetään omaisuuden arvosta hallintaoikeuden arvo. (Verohallinto 2011.)

Hallintaoikeudella tai tuotto-oikeudella voidaan huomattavasti pienentää perintö- tai lahjaveron määrää. Oikeuden haltija saa saamaansa omaisuuteen käyttöoikeuden, mutta perillinen tulee omaisuuden omistajaksi. Määrättäessä perilliselle perintöveroa vähennetään verotettavan omaisuuden arvosta käyttöoikeuden arvo. Osuus käyvästä arvosta riippuu omaisuuden laadusta ja hallintaoikeuden haltijan iästä, josta on esitelty taulukoissa 1 ja 2. (Verohallinto 2011.)

Taulukko 1 Vuosituottoarvo

Vuosituottoarvo	Omaisuu den laatu
5 %	asunto-osakkeet, asuinkäytössä oleva kiinteistö arvo-osuustilit tai metsän tuotto
3 %	vapaa-ajan asunto

Taulukko 2 Elinikäisen ikäkertoimet (Koponen 2009, 189)

Verovelvollisen hallintaoikeuden haltijan ikä	Luku, jolla vuositulon määrä kerrotaan
alle 44 vuotta	12
42-52 vuotta	11
53-58 vuotta	10
59-63 vuotta	9
64-68 vuotta	8
69-72 vuotta	7
73-76 vuotta	6
77-81 vuotta	5
82-86 vuotta	4
87-91 vuotta	3
92 tai enemmän	2

Huojennus on sitä suurempi, mitä nuorempi on hallintaoikeuden haltija.

Esimerkki 9

Vainajalla on puoliso ja kaksi lasta. Hän oli määrännyt testamentilla, että hänen 60-vuotias puolisonsa saa testamentilla elinikäisen hallintaoikeuden asuntoon, joka on 200 000 euron arvoinen. Testamentin perillisinä ovat lapset.

Lapsille määrätään perintövero seuraavasti:

Puoliso on 60-vuotias, joten kerroin on 9. Perinnön arvoa alennetaan veroa määrättäessä $9 \times 5\%$ eli 45% . Asunnon arvosta vähennetään 90 000 euroa ja verotettavan omaisuuden arvoksi tulee siten 110 000 euroa, joka jakautuu puoliksi molemmille lapsille. Lapset maksavat kumpikin 55 000 euron arvoisesta perinnöstä perintöveroa 3 000 euroa ($1\,500 \text{ euroa} + 0.10 \times 15\,000$). Ilman hallinto-oikeutta lapset olisivat joutuneet maksamaan veroa kumpikin 8 700 ($3\,500 + 0,13 \times 40\,000$).

6.1.4 Puoliso- ja alaikäisyysvähennys

Perintöveroa määrättäessä on mahdollista tehdä puoliso- ja alaikäisyysvähennys, jotka ovat lain sallimia keinoja veron pienentämiseen. Perittävän puoliso saa tehdä 60 000 euron puoliso- ja alaikäisyysvähennyksen, mutta vain silloin, kun hän on perillisasemassa. Puoliso voi olla perillisenä testamentin kautta tai silloin, kun ei ole rintaperillisiä. Jos puoliso- ja alaikäisyysvähennyksen yhteinen varallisuuden arvo ei ylitä 160 000 euroa, veroa ei makseta. Avio-oikeuden nojalla saatu määrä on 80 000 josta 60 000 euron vähennyksen tehtäessä jää 20 000, jotka ovat verovapaita. Avioehtosopimus saattaa vaikuttaa veroseuraamuksiin. (Puronen 2008, 98.)

Vuoden 2008 alusta 40 000 euron alaikäisyysvähennyksen voi tehdä vain perittävän suoraan alenevassa polvessa oleva alle 18-vuotias perillinen. Alaikäisyysvähennystä ei siis ole mahdollista saada esimerkiksi silloin, kun sijaisperimysperiaatteen mukaan perinnön saavat lastenlapset. Alaikäisen perillisen on maksettava veroa vain 60 000 euroa ylittävästä määrästä. (Puronen 2008, 98.)

6.1.5 Perinnönsaajien veroluokat

Tässä kappaleessa on esitetty taulukoiden 3 ja 4 avulla nykyisin voimassa olevat veroluokat ja perintöveroasteikot.

I Veroluokkaan kuuluvat seuraavat:

- Perinnönjättäjän aviopuoliso
- suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva perillinen (lapsi, lapsenlapsi, vanhempi, isovanhempi jne.)
- aviopuolison suoraan alenevassa polvessa oleva perillinen
- perinnönjättäjän kihlakumppani, jolle annetaan perintökaaren 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettu avustus.

Aviopuolisona pidetään myös perinnönjättäjän kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävää henkilöä, joka on aikaisemmin ollut avioliitossa perinnönjättäjän kanssa tai jolla on tai on ollut yhteinen lapsi perinnönjättäjän kanssa. Ottoplapset ja -vanhemmat ovat verotuksellisesti samassa asemassa biologisten sukulaisten kanssa.

II Veroluokkaan kuuluvat muut sukulaiset sekä suvun ja perheen ulkopuoliset henkilöt.

Taulukko 3 Perintöveroasteikko 1 veroluokassa.
(Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 2 luku 14 §)

Perintöveroa maksetaan ensimmäisessä veroluokassa seuraavan asteikon mukaan 1.1.2009 alkaen		
Verotettavan osuuden arvo euroa	Veron määrä osuuden alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 – 40 000	100	7
40 000 - 60 000	1 500	10
60 000 -	3 500	13

Taulukko 4 Perintöveroasteikko 2 veroluokassa.
(Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 2 luku 14 §)

Perintöveroa maksetaan toisessa veroluokassa seuraavan asteikon mukaan 1.1.2009 alkaen		
Verotettavan osuuden arvo euroa	Veron määrä osuuden alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 – 40 000	100	20
40 000 - 60 000	4 100	26
60 000 -	9 300	32

Toisessa veroluokassa maksetaan perintöveroa enemmän kuin ensimmäisessä luokassa.

Esimerkki 10

Vainajalla on kolme aikuista lasta. Hän ei ollut tehnyt testamenttia. Kaikki lapset perivät yhtä suuren osan (1/3) vainajan omaisuudesta. Omaisuuden arvo on perukirjan perusteella 150 000 euroa. Kun omaisuudesta vähennetään vainajan velat ja muut kuolinpesän maksettavaksi kuuluvat, perintöverotuksessa vähennettävät kulut (esimerkiksi hautauskustannukset), jää omaisuutta jaettavaksi perillisille 90 000 euroa. Jokainen lapsi perii 1/3 osan, eli 30 000 euroa. Lapset maksavat kukin 800 euroa perintöveroa.

Esimerkki 11

Vainajalla on kolme aikuista lasta. Hän oli määrännyt testamentilla, että ystävä saa 90 000 euron omaisuudesta omakseen 4 500 euron arvoisen auton. Ystävän ei tarvitse maksaa perintöveroa, koska omaisuuden arvo on alle 20 000 euroa. Lapset maksavat perintöveroa kukin 28 500 eurosta (695 euroa).

Esimerkki 12

Vainajalla on puoliso ja kaksi alaikäistä lasta. Omaisuuden arvo on kuolinpesän kulujen jälkeen 160 000 euroa. Puoliso perii testamentin perusteella 60 000 euroa. Lapset perivät loput 100 000 euroa puoliksi eli 50 000 euroa kumpikin. Puolison saaman perinnön arvosta vähennetään puolisovähennyksenä 60 000 euroa. Puolison ei tarvitse maksaa ollenkaan perintöveroa. Alaikäiset lapset saavat vähentää perinnön arvosta 40 000 euroa kumpikin. Vähennyksen jälkeen jää verotettavan omaisuuden arvoksi 10 000. Alle 20 000 euron perinnöstä ei tarvitse maksaa veroa.

6.1.6 Lahjan saajien veroluokat

Lahjavero määräytyy lahjoitetun omaisuuden arvon ja sukulaisuussuhteen perusteella. Lahjaveroasteikot on esitelty taulukoissa 5 ja 6.

Taulukko 5. Lahjaveroasteikko ensimmäisessä veroluokassa.
(Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 3 luku 19 a §)

Lahjaveroa maksetaan ensimmäisessä veroluokassa seuraavan asteikon mukaan vuoden 2009 alusta alkaen		
Verotettavan osuuden arvo euroa	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, euroa	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000 – 17 000	100	7
17 000 - 50 000	1 010	10
50 000 -	4 310	13

Esimerkki 13

Asteikko koskee ensimmäistä veroluokkaa eli lähimpiä omaisia. Jos veroluokassa I verotettava lahja on esimerkiksi 40 000 euroa, lahjavero on 3 310 euroa: $10\% \times (40\,000 - 17\,000) + 1\,010$.

Taulukko 6. Lahjaveroasteikko toisessa veroluokassa.

(Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 3 luku 19 a §)

Lahjaveroa maksetaan toisessa veroluokassa seuraavan asteikon mukaan vuoden 2009 alusta alkaen		
Verotettavan osuuden arvo euroa	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, euroa	Veroprosentti ylimenevästä osasta
4 000 – 17 000	100	20
17 000 - 50 000	2 700	26
50 000 -	11 280	32

Toisessa veroluokassa maksetaan lahjaveroa suurempi kuin ensimmäisessä.

Esimerkki 14

Asteikko koskee toista veroluokkaa eli muita kuin lähimpiä omaisia. Jos veroluokassa II verotettava lahja on esimerkiksi 40 000 euroa, lahjavero on 8 680 euroa: $26\% \times (40\,000 - 17\,000) + 2\,700$.
Alle 4 000 euron lahjoista ei mene veroa.

Verotettavan lahjan arvo vahvistetaan sadan euron tarkkuudella siten, että arvo pyöristetään alaspäin sadan euron tarkkuuteen esim. 4 899 euroa = 4 800 euroa.

Jos lahja on annettu yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle, joista kaikki eivät kuulu I veroluokkaan, määräytyy vero II veroluokan mukaan. Jos aviopuolisot saavat yhteisen lahjan, määräytyy vero kuitenkin pienemmän veroluokan mukaan.

6.2 Perintö- ja lahjavero Venäjällä

6.2.1 Perintö- ja lahjaverot ennen muutosta

Tässä kappaleessa tarkastellaan perintö- ja lahjaveroja VF lain N 2020-1, 12.12.1991 mukaan, joka oli voimassa vuoteen 2006 asti.

Verotettavaksi perintöomaisuudeksi katsottiin:

- kiinteistöomaisuus (maatilat, asunnot jne.);
- arvopaperit, immateriaalioikeudet jne.;
- henkilökohtainen omaisuus (ajoneuvot, antiikki- ja taideteokset jne.).

Perintöveron määrästä on esitelty taulukossa 7.

Taulukko 7 Perintöveron arvot

Omaisuu- den arvo ruplaa	85 000 – 170 000	170 000 – 255 000	Yli 250 000
1 perillisryhmä	5 % ylimenevästä summasta	4 250 + 10 % ylimenevästä summasta	12 750 + 15 % ylimenevästä summasta
2 perillisryhmä	10 % ylimenevästä summasta	8 500 + 20% ylimenevästä summasta	25 500 + 30% ylimenevästä summasta
Muut perilliset	20 % ylimenevästä summasta	17 000 + 30% ylimenevästä summasta	42 500 + 40 %

Veron suuruus riippui kahdesta tekijästä, ensinnäkin perittävän ja perillisen sukulaisuudesta ja toiseksi perinnön arvosta. (Konsultant 1991.)

6.2.2 Nykyinen perintö- ja lahjavero

Vuotuisessa liittokokouspuheessaan vuonna 2005 Vladimir Putin sanoi, että jokaisella kansalaisella *on oikeus harkintansa mukaan päättää ansioittensa käytöstä, muun muassa perintönsä luovuttamisesta lapsille*. Ja presidenttinä hän sanoi: *Pitäisin oikeana poistaa veron omaisuudesta, joka luovutetaan perintönä. Koska miljardeja dollareita on piilossa jossain offshorialueilla ja ne eivät periydy täällä. Ja jonkinlaisesta kesämökistä ihmiset joutuvat maksamaan sellaisia rahoja, joihin usein ei ole varaa*. (Prime realty 2005.)

Heinäkuun alussa 2005 Venäjän presidentti allekirjoitti lain, jossa poistettiin perintö- ja lahjavero. Muutos oli tietenkin demokraattinen ja inhimillisesti oikein. Valtaosalle venäläisille ei ollut helppoa vastaanottaa perintöä, koska jopa lähisukulaisten piti maksaa isoja summia. Samanaikaisesti hyvin suurten omaisuuksien omistajat ovat löytäneet keinot kiertää veroja. (Prime realty 2005.)

Kuten jo mainittiin, Venäjällä perintövero on poistettu 1.1.2006. Tämä tarkoittaa, että saadusta perinnöstä ei tarvitse maksaa valtiolle huomattavaa, usein raskasta summaa. Ei ole väliä, mitä on perintönä, onko kyseessä huoneisto, maata tai jotain muuta. Tilanne, jolloin omaisuus on saatu lahjaksi, ei ole kovin selvä. Lahjavero on poistettu, mutta lahjasta on vielä maksettava tuloveroa. (Advokat 2009.)

6.2.3 Tuloverot lahjoituksesta

VF Verolain 217 artiklan nojalla verotettavaksi tuloksi katsotaan lahjoituksena saatu kiinteä omaisuus, ajoneuvot, osakkeet ja arvopaperit.

Asunto, auto, maatila, arvopaperit ja paljon muuta voidaan luovuttaa toiselle henkilölle lahjamuodossa, mutta tällaisten lahjojen saajan on maksettava valtiolle tuloveroa 13 %. Tämän veron määrä lasketaan lahja-arvon perusteella. Mutta on myös kansalaisia, jotka on laillisesti vapautettu tuloverosta.

Jos omaisuutta luovutetaan lahjoituksena perheenjäsenille tai lähisukulaisille, heidän ei pitäisi maksaa tätä veroa. VF Perhelain mukaan näitä ovat puoliset, vanhemmat, lapset, isovanhemmat, lastenlapset, siskot ja veljet.

Lähisukulaisilla on siis onnea, mutta muiden kansalaisten täytyy vielä maksaa tuloveroa, joka on lahjan arvosta 13 % (Advokat 2010).

Esimerkki 15

Kysymys: Jos haluan lahjoittaa asunnon pojalleni ja veljenpojalleni puoliksi, kuka maksaa ja mitä veroja?: Alexei.

Vastaus: Verolain art. 217 § 1.18:n mukaan säädetään, että lahjoituksena saatu kiinteä omaisuus vapautetaan henkilökohtaisesta tuloverosta, jos luovuttaja ja siirronsaaja ovat perheenjäseniä ja (tai) Venäjän Federaation perhelainsäädännön mukaisesti lähisukulaisia. Lain mukaan näitä ovat puoliset, vanhemmat, lapset, isovanhemmat, täydet sisarukset ja sisaruspuolet. Joten poikasi on vapautettu verosta. Mutta koska veljenpoikaa ei ole tunnustettu lähiomaiseksi, hän on velvollinen maksamaan veron osuuden 13 %. Tässä tapauksessa, jos lahjoitussopimuksessa ei ole määritelty huoneiston arvoa, henkilökohtaisen tuloveron veropohjaksi lasketaan lahjoitushetkellä samankaltaisen omaisuuden hinta.

Tai jos sukulaisten välit ovat hyvät, kysyjä voi ensin lahjoittaa asunnon veljelleen, joka sitten lahjoittaa sen pojalleen.

Kiinteistöjen lahjasopimus on tehtävä kirjallisesti. Notaarin todistusta ei tarvita, mutta osapuolten pyynnöstä sen voi tehdä. Siviililain 574 artiklan 3 momentin mukaan kiinteistöjen lahjasopimuksesta on tehtävä valtionkirjaus. Sopimus kat-

sotaan päteväksi rekisteröitymisen päivämäärästä. Myös kiinteistön siirto luovuttajalta siirronsaajalle on rekisteröitävä. (Komsomolskaja Pravda 2011.)

Alla olevasta taulukoista 8 ja 9 selviävät maksut todistuksesta ja rekisteröinnistä (Advokat online 2011.)

Taulukko 8 Valtion maksut kiinteistöjen lahjasopimuksen notaarintodistuksesta (osapuolten pyynnöstä)

Sopimuksen arvo (ruplaa)	Valtion maksun arvo (ruplaa)
1 000 000	0,5 %, mutta vähintään 300
1 000 001- 10 000 000	5 000, + 0,3% ylimenevästä osasta
Yli 10 000 000	32 000, + 0,15% ylimenevästä osasta

Taulukko 9 Valtion kirjaamismaksut

Rekisteröinti	Maksun arvo (ruplaa)
Lahjasopimus	500
Omistusoikeuden siirto	500

Valtion kirjaamismaksut ovat kiinteät, notaarintodistuksen maksut riippuvat sopimuksen arvosta.

7 PERIMYKSEN ESTEET

Perimyksen yleisillä esteillä tarkoitetaan tilanteita, joissa lakimääräinen perintöoikeus ja perinnön saaminen testamentilla tulee mahdottomaksi. Molempien maiden lainsäädännön mukaan tietyissä tapauksissa laillinen perillinen voidaan sulkea pois perinnöstä. Henkilö voidaan esimerkiksi katsoa kelvottomaksi perintöön, jos hän on aiheuttanut perittäväen kuoleman tahallisella rikollisella teolla. Surmaaminen voi kohdistua joko perittäväen itseensä, tämän jälkeläiseen tai testamentin saajaan. Tässä tapauksessa menetysperusteena on tahallinen rikollinen teko. (PK 1965/40, 15 luku 1-3 §; VF SL 1117 art.)

Menettämisseuraamus tulee myös, jos joku on tahallaan hävittänyt, salannut tai muuttanut perittäväen testamentin. Tekoon osallinen rinnastetaan itse teon tekijään. (PK 1965/40, 15 luku 1-3 §; VF SL 1117 art.)

7.1 Perimyksen esteet Suomen PK:n mukaan

Tapauksessa, jossa joku on tahallaan hävittänyt tai salannut perittäväen testamentin, oikeus voi julistaa hänet kokonaan tai osaksi perinnön menettäneeksi. (PK 1965/40, 15 luku 2 §.)

Perinnöttömäksi voi tehdä testamentilla, jos joku on tahallaan rikoksella syvästi loukannut perittäväen, hänen perimispolvessa olevaa sukulaistaan, hänen otollastaan tai tämän jälkeläisiä. Samaa koskee, jos perillinen jatkuvasti viettää kunniatonta ja epäsiiveellistä elämää. Peruste perinnöttömäksi tekemiseen on mainittava testamentissa. Perinnön menettäminen koskee myös lakiosan menettämistä. (PK 1965/40, 15 luku 4 §.)

Jos testamentissa ei mainita, kenen hyväksi vapautuva osuus menee, se menee sijaisperimysoikeuden mukaan perinnöttömäksi tehdyn jälkeläisille. (PK 1965/40, 15 luku 4 §.)

7.2 Perimyksen esteet VF SL:n mukaan

Venäjän lain nojalla kelvottomiin perillisiin kuuluvat myös perittävän vanhemmat, joilta on evätty vanhempien oikeudet. He voivat periä vain testamentin kautta.

Asianosaisen kanteella tuomioistuin voi julistaa henkilön perinnöttömäksi, jos hän tahallisesti välttää perittävän elättämisen velvollisuuksia, jotka ovat hänellä lain perusteella:

- vanhempien vastuu alaikäisten lasten elättämisestä
- aikuisten lasten vastuu vanhempien elättämisestä
- puolisoiden keskinäinen vastuu
- sisaruksen vastuu alaikäisten ja vammaisten aikuisten sisarustensa elättämisestä
- lapsenlasten ja isovanhempien keskinäinen vastuu
- lapsipuolten vastuu isäpuolen ja äitipuolen elättämisestä. (VF SL 1117 art.)

Säännökset perimättömydestä koskevat myös lakiosan menettämistä. Poiketen Suomen laista, jonka nojalla vapautuva osuus menee sijaisperimyoikeuden mukaan, Venäjällä on säädetty toisin. Perinnöttömäksi tehty ei peri, eivätkä myöskään hänen rintaperillisensä. (VF SL 1146 art.)

8 ULKOMAINEN PERINTÖ

Edellisissä kappaleissa verrattiin Suomen ja Venäjän perintöoikeuden peruskäsitteitä ja selvitettiin huomattavia ja perustavanlaatuisia eroja. Seuraavassa käsitellään tilannetta, jolloin perintö on saatu ulkomailta. Selvitetään, minkälaisia sääntöjä on sovellettava tässä tapauksessa. Oletetaan, että suomalainen perillinen saa perintöä Venäjältä ja että venäläinen perillinen saa perintöä Suomesta.

8.1 Perintö Suomesta.

Suomen perintökaaren mukaan ulkomaalaisella on oikeus saada testamentilla omaisuutta Suomessa siten, kuin ulkomaisen oikeudesta perintöön on säädetty. (PK 1965/40, 9 luku 3 §).

Venäjän kansalaisilla on oikeus omaisuuteen ja ulkomaiseen perintöön. Tärkein tähän liittyvä kysymys perinnöstä ulkomailla on se, millaisia lakeja on noudatettava perinnön saamisessa. Tässä tapauksessa ensisijaisesti otetaan huomioon kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt. Siviililain nojalla perimismenettelyä säätelevät lait siinä maassa, jossa perinnönantajalla oli viimeisin asuinpaikka. Tämä sääntö ei koske pelkästään sellaista kiinteätä omaisuutta, joka on merkitty Venäjän valtion rekisteriin. Nämä suhteet määräytyvät Venäjän lainsäädännön mukaan. (VF SL 1224 art.)

Kaikista testamenttiin liittyvistä asioista, kuten testamentin tekijästä, testamentin muotomääräyksistä ja menettelystä, noudatetaan sen maan lainsäädäntöä, jossa testamentin tekijä oli sen kirjoittamisen hetkellä. Tapauksissa, jolloin ei ole noudatettu näitä säännöksiä, testamenttia ei voida julistaa pätemättömäksi, jos se kuitenkin on tehty Venäjän lainsäädännön mukaan. (VF SL 1224 art.)

Kun Venäjän Federaation konsuli saa tietoonsa, että Venäjällä asuva kansalainen saa Suomesta perintöä, hänen on välittömästi ilmoitettava kaikki käytettävissä olevat tiedot perinnöstä ja mahdollisista perillisistä Venäjän ulkoasiainministeriölle. Konsulilla on oikeus olla kotimaan kansalaisten edustajana ilman erityistä valtakirjaa, muun muassa perintöä koskevassa asiassa vastaanottavassa maassa. (Oikeusavustaja 2011.)

Koska ulkomailla asuvat pesän osakkaat ovat verovelvollisia Suomessa, jäämistön jako voi tuoda säästöä luovutusvoiton verotuksessa, mikäli perintöön kuuluu omaisuutta, jonka myynnistä menevä vero on ulkomailla asuvia pesän osakkaiden kotivaltiossa kevyempää kuin Suomessa. (Koponen 2009,176.)

On huomattava, että Venäjän perillisten on maksettava ulkomailla sijaitsevasta perinnöstä perintöveroja, joista on säädetty ulkomaalaisen valtion lainsäädännössä (Oikeusavustaja 2011). Näin venäläisille perillisille, jotka saavat Suomesta perinnön, voi tulla yllätyksenä velvollisuus veron maksamiseen.

8.2 Perintö Venäjältä

Suomalaisilla perillisillä voi syntyä samoja kysymyksiä kuin venäläisillä ulkomaisen perinnön saamisessa. Perintöä selviteltäessä ongelmia voi syntyä monesta asiasta. Suomessa ja Venäjällä on eroja perintöoikeudellisissa säännöksissä. Jaon tosiasialliseen lopputulokseen voivat vaikuttaa muun muassa perimysjärjestystä, jäämistön ja lakiosan selvittämistä ja perinnönjakoa koskevat säännökset. Eli taas tulee esiin tärkeä kysymys, minkä maan lakia on noudatettava.

Suomen perintökaaren mukaan perimyksen selvityksessä sovelletaan sen valtion lakia, jossa perittävällä oli kuollessaan kotipaikka (PK 1965/40, 26 luku 5 §).

Myös lainsäädännössä suojataan Suomen kansalaista siinä tapauksissa, jolloin hän on perinnön saajana huomattavasti huonommassa asemassa kuin kotimaan kansalainen. Silloin Suomen valtio voi asettaa vastaavan rajoituksen.

(PK 1965/40, 1 luku 3 §.)

Perittävä voi myös tehdä niin sanotun lakiviittauksen, jolloin tietyissä rajoissa voi määrätä lain, jota on sovellettava perimyksessä. Määräys on annettava testamentille säädettyssä muodossa. (Koponen 2009, 177.)

Venäjällä ei ole keskitettyä väestötietojärjestelmää, jollainen on Suomessa. Suomalaisilla perillisillä voi tulla vaikeuksia silloin, kun sukulaissuhteet on todistettava. Väestön tietoja rekisteröidään paikkakuntaakohtaisesti. Tässä tapauksessa tarvitaan tietoja henkilön oleskelupaikkakunnasta tai osoitteesta.

(Veronmaksajat 2011.)

Suomen verolain mukaan saadusta perinnöstä on joka tapauksessa maksettava veroa valtiolle, jos perillinen asuu Suomessa (Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 2 luku 4 §).

Tämä tarkoittaa sitä, että perinnöstä on maksettava veroa riippumatta siitä, asuuko perinnönantaja Suomessa vai ei. Myöskään se, tuodaanko omaisuutta Suomeen vai ei, ei vaikuta veron maksattamiseen. Toisaalta on kuitenkin mahdollisuus tulla verovapaaksi, mutta vain silloin kun molemmat Suomen kansalaiset, sekä perittävä että perillinen, asuvat ulkomailla. Tässä tapauksessa myös Suomessa sijaitsevaa irtainta omaisuutta voi periä ilman perintöverovelvollisuutta Suomeen. Suomessa sijaitsevasta kiinteistöstä on maksettava veroa. Kansainvälisissä tilanteissa perintöveroa ei makseta kahdesti. (Koponen 2009, 174 – 176.)

Perintö- ja lahjaverolain mukaan suomalainen perillinen saa vähentää Suomessa maksamastaan perintöverosta vain vieraalle valtiolle samasta perintö- tai testamenttisaannosta maksetun veron (*ulkomaisen veron hyvitys*). Se voi olla myös jäämistöveroa tai tuloveroa. (Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378, 2 luku 4 §.)

9 PÄÄTELMÄT

Opinnäytetyön tutkimustulokseen selviää että vaikka sekä Suomen että Venäjän lain mukaan kansalaisilla on oikeus perintöön, maiden lainsäädännöt kuitenkin eroavat toisistaan.

Ensiksi lainmukaiset perimysjärjestykset eroavat huomattavasti. Suomen lain mukaan perimysjärjestyksessä on kolme perillisryhmää, ottaen lukuun puolison oikeuden. Venäjällä perillisten määrä on laajempi kuin Suomessa. Venäjän lain mukaan perillisryhmiä on kahdeksan.

Myös etusijaoikeudet perimiseen eroavat huomattavasti. Suomessa puoliso perii, jos ei ole rintaperillisiä, ja vanhemmat perivät vain silloin, kun ei ole puolisoa.

Nämä perilliset muodostavat kolme eri perillisryhmää. Jokaisessa parenteelissa on sijaisperijöitä, jotka ovat perillisten rintaperillisiä. Venäjällä lapset, puoliso ja vanhemmat kuuluvat ensimmäiseen perillisryhmään, jolloin sijaisperimisoikeus on vain lapsilla ja heidän jälkeläisillään. Puolison ja vanhemman rintaperilliset muodostavat omat perillisryhmänsä. Vanhemman lapset kuuluvat toiseen perillisryhmään. Puolison lapset, jotka eivät ole perittävän ottolapsia, ovat 7. perillisryhmän perillisinä.

Perillisten määrä Suomessa on paljon suppeampi kuin Venäjällä. Suomessa serkut eivät peri, sen sijaan Venäjällä serkut ovat sijaisperillisinä kolmannessa perillisryhmässä. Venäjällä myös muilla kaukaisilla sukulaisilla on oikeus perimiseen lain mukaan. Näitä ovat serkukset ja serkun lapset, miespuoliset ja naispuoliset serkut, isovanhemman sisarukset ja vanhemmat. Myös perittävän vanhempipuolet ja lapsipuolet voivat periä. He muodostavat seitsemännen lakimääräisen perillisryhmän.

Venäjällä perintöoikeus on käynyt läpi useita kehityksen vaiheita. Joskus oikeus perimiseen yritettiin jopa poistaa kokonaan, joskus perillisten määrä oli niin suppea, että valtiolla oli enemmän perimisoikeutta kuin kansalaisilla. Nykyinen Venäjän lakimääräisten perillisten määrä on laajentunut huomattavasti, ja tilanne, jolloin perintö menee valtiolle, on melkein mahdoton.

Suomessa, samoin kuin Venäjällä, ensimmäisellä perillisryhmällä on oikeus lakiosaan. Lakiosan suuruus on puolet perintöosuudesta, jonka perillinen ilman testamenttia olisi saanut lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan. Toisin kuin Suomessa, Venäjällä oikeus lakiosaan on vain silloin, jos perilliset ovat alaikäisiä perittävän lapsia tai työkyvyttömiä.

Suomessa puolisollla ei ole oikeutta lakiosaan, mutta toisin kuin Venäjällä, puolison asema suojataan lainsäädännössä. Leskellä on tasinkoetuoikeus ja hallintatuoikeus.

Testamenttia laadittaessa Suomessa riittää, että sen todistaa kaksi esteetöntä todistajaa. Venäjällä vaaditaan, että sen todistaa julkinen notaari.

Seuraava merkittävä ero on maiden perintöverotuksessa. Venäjällä perintö- ja lahjaverot poistettiin vuonna 2006. Suomessa veroja maksetaan progressiivisella asteikolla, joka riippuu perinnön arvosta ja sukulaissuhteesta. Kuitenkin Suomen laissa yritetään vähentää verojen suuruus erilaisten vähennysten avulla. Perintöverotusta kevennettiin myös vuodesta 2008 alkaen. Puolisovähennystä ja alaikäisyysvähennystä korotettiin. Verotettavan perintöosuuden alaraja on korotettu 20 000 euroon.

Suomen perintökaaren mukaan tapauksessa, että perillinen julistetaan perinnöttömäksi, hänen jälkeläisensä perivät sijaisperimysoikeuden mukaan. Venäjällä myöskään perinnöttömäksi tehdyn rintaperilliset eivät voi periä.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen selvittänyt ne Suomen ja Venäjän perimyslainsäädäntöjen erot, jotka vaikuttavat huomattavasti perinnön saamiseen. Oli yleensäkin mielenkiintoista tutustua perintöoikeuteen ja saada perustiedot perimyksen liittyvistä asioista.

KAAVIOT

Kaavio 1. Lakimääräinen perimysjärjestys Suomessa, s. 14

Kaavio 2. Lakimääräinen perimysjärjestys Venäjällä, s. 15

TAULUKOT

Taulukko 1 Vuosituottoarvo, s.29

Taulukko 2 Elinikäisen ikäkertoimet, s. 29

Taulukko 3 Perintöveroasteikko 1 veroluokassa, s. 31

Taulukko 4 Perintöveroasteikko 2 veroluokassa, s. 32

Taulukko 5 Lahjaveroasteikko ensimmäisessä veroluokassa, s. 33

Taulukko 6 Lahjaveroasteikko toisessa veroluokassa, s. 34

Taulukko 7 Perintöveron arvot, s. 35

Taulukko 8 Valtion maksut kiinteistöjen lahjasopimuksen notaarintodistuksesta (osapuolten pyynnöstä), s. 38

Taulukko 9 Valtion kirjaamismaksut, s. 38

LÄHTEET

Aarnio, A & Kangas, U & Puronen, P. 2000. Perunkirjoitusopas. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus.

Advokat 2010. Muutama sanaa perintö ja lahjaverosta. Saatavilla www muodossa: <http://i-advokat.ru/blog/gk-rf/nasledstvo/nalogax.htm> (Luettu 19.10.2011)

Advokat online 2011. Lahjasopimus. Saatavilla www muodossa: <http://www.enasled.ru/docs/38.html> (Luettu 19.10.2011)

Alekseev, S & Gongalo, B & Murzin, D. 2011. Siviililaki - opas. Moskova: Prospekt OOO.

Asianajajaliitto 2011. Perintö- ja lahjaveron muutos. Saatavilla www muodossa: <http://www.aavk.fi/index.php?&tiedote=10&sivu=10> (Luettu 19.10.2011)

Komsomolskaja Pravda 2011. Asunnon lahjoituksessani mikä veroa minun on maksettava? Saatavilla www muodossa: <http://usa.kp.ru/daily/25775.5/2759270/> (Luettu 19.10.2011)

Konsultant 1991. Venäjän Federation Perintö- ja lahjaverolaki N 2020-1. Saatavilla www muodossa: http://www.consultant.ru/popular/darenie/75_1.html (Luettu 19.10.2011)

Koponen, J. 2009. Kuolinpesän osakkaan opas. Helsinki: Verotieto Oy.

Manannikov, O. 2004. Venäjän perintöoikeus. Moskova: Dashkov & Co.

Norri, M. 2005. Perintö ja testamentti. Helsinki: Talentum.

Novitskii, I. 2011. Rooman oikeus. Moskova: Kustantamo-KnoRus OOO.

Oikeusavustaja 2011. Ulkomainen perintö. Saatavilla www muodossa: <http://www.advokat-inutin.ru/page/nasled10.html> (Luettu 19.10.2011)

Oikeusministeriö 2005. Perunkirjoitus ja perinnönjako. Saatavilla www muodossa: <http://www.om.fi/29837.htm> (Luettu 19.10.2011)

Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378. Saatavilla www muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>(Luettu 19.10.2011)

PK 1965/40, Perintökaari 5.2.1965/40. Saatavilla www muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1965/19650040> (Luettu 19.10.2011)

Pravanet.ru 2005-2010. Lakiosa perintöön. Saatavilla www muodossa: <http://www.pravanet.ru/content/view/1240/95/> (Luettu 19.10.2011)

Prime realty 2005. Perintö ja verotus. Saatavilla www muodossa:

<http://www.prime-realty.ru/cmi/c1/1.208..htm> (Luettu 19.10.2011)

Puronen, P. 2008. Näin teen perukirjan itse. Helsinki: Talentum.

Suomen Asianajajaliitto 2008. Testamentti. Saatavilla www muodossa:
<http://www.asianajajat.fi>

Valtiovarainministeriö 2011. Perintö- ja lahjaverotus. Saatavilla www muodossa:
<http://www.vm.fi> (Luettu 19.10.2011)

VF SL, Venäjän Federation yleisen syyttäjänviraston akatemia. Venäjän Federation siviililain kommentti, osat 1-3. Moskova 2009: Kustantamo Ekzamen.

Verohallinto 2011. Perinnön saaminen. Saatavilla www muodossa:
<http://www.vero.fi> (Luettu 19.10.2011)

Veronmaksajat 2011. Kun perintö kulkee yli rajojen. Saatavilla www muodossa:
<http://www.veronmaksajat.fi> (Luettu 19.10.2011)